

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 2012

750/2012

Laki arvopaperitileistä

Annettu Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2012

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Suomessa harjoitetavan arvopaperien säilyttämisen perusteella pidettävistä arvopaperitileistä ja tileille tehtyjen merkintöjen oikeusvaikutuksista, säilyttäjän velvollisuuksista sekä tilinhaltijoiden suojasta säilyttäjää koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä.

Mitä tässä laissa säädetään arvopaperista, sovelletaan arvopaperimarkkina-laissa (746/2012) tarkoitettuun arvopaperiin ja soveltuvin osin muuhun sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettuun rahoitusvälineeseen.

Arvo-osuusjärjestelmässä ylläpidettävistä arvo-osuustileistä säädetään erikseen.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *säilyttämisellä* sopimukseen perustuvaa arvopaperien hallintaa asiakkaan lukuun, kun arvopaperit yksilöidään sopimuksessa niiden lajin ja määrän perusteella;

2) *säilyttäjällä* sitä, joka harjoittaa säilyttämistä sijoituspalvelulain 2 luvun 1 tai 2 §:n tai arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (749/2012) 2 luvun 16 §:n 2 momentin mukaisesti taikka arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 5 a §:ssä tarkoitettuna omaisuudenhoitotilin tilinhaltijana;

3) *arvopaperitilillä* säilyttäjän pitämää tiliiä, josta ilmenevät tilinhaltijana oleva asiakas, tilinhaltijan lukuun säilytettävät arvopaperit sekä tilinhaltijan oikeuteen kohdistuvat oikeudet ja rajoitukset;

4) *tilioikeudella* arvopaperia koskevaa tilinhaltijan oikeutta.

Säilyttäjän hallinnassa olevaan arvopaperiin rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa säilyttäjän toiseen säilyttäjään kohdistuva arvopaperia koskeva tilioikeus tai sitä vastaava vieraan valtion lain mukainen oikeus.

2 luku

Arvopaperitilit ja niille tehtävät merkinnät

3 §

Arvopaperitili

Säilyttäjän on pidettävä säilyttämistään arvopapereista asiakaskohtaisia arvopaperitilejä. Tilejä on pidettävä luotettavalla tavalla

ja siten, että kunkin tilille tehdyn oikeuksia osoittavan merkinnän tarkka ajankohta on luotettavasti selvitettävissä.

Arvopaperitilille merkitään:

- 1) tilinhaltijan ja muun tilille merkityn oikeudenhaltijan yksilöintitiedot;
- 2) tilinhaltijan lukuun säilytettävien arvopaperien laji ja määrä;
- 3) tilinhaltijan oikeuteen kohdistuvat 6 §:ssä tarkoitetut oikeudet ja rajoitukset.

Jollei jäljempänä tässä luvussa säädetä toisin, merkinnät ja niitä koskevat muutokset tehdään tilinhaltijan toimeksiannosta taikka sen toimeksiannosta, jolla on muun lain nojalla oikeus määrätä kysymyksessä olevasta omaisuudesta. Merkinnät on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä.

4 §

Tilioikeus

Tilinhaltijalla on oikeus:

- 1) saada tilille merkittyyn arvopaperiin perustuvat suoritukset ja käyttää muita arvopaperiin perustuvia oikeuksia;
- 2) määrätä oikeudestaan luovutustoimin sekä perustamalla siihen kohdistuvia panttioikeuksia ja muita oikeuksia;
- 3) vaihtaa säilyttäjää tai saada tilille merkitty arvopaperi omaan hallintaansa.

Säilyttäjän on huolehdittava 1 momentissa tarkoitettujen tilinhaltijan oikeuksien toteutumisesta ryhtymällä kaikkiin oikeuksien käyttämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin kohtuullisten vaikutusmahdollisuuksiensa puitteissa ja siten kuin säilyttäjän ja tilinhaltijan välillä on sovittu. Rahasuoritukset on maksettava ja muut oikeuksien käyttämistä koskevat toimenpiteet tehtävä ilman aiheetonta viivytystä.

Tilinhaltijan oikeuksista säilyttäjän konkurssissa ja muussa maksukyvyttömyysmenettelyssä säädetään 11 §:ssä.

5 §

Oikeuksien toteuttaminen

Tilinhaltijan 4 §:n 1 momentissa tarkoitetut oikeudet kohdistuvat säilyttäjään. Arvopaperien säilyttäminen välillisesti siten, että säi-

lyttäjällä on 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu oikeus, ei tuota tilinhaltijalle oikeuksia muuta henkilöä kuin tilinhaltijan omaa säilyttäjää kohtaan.

Tilinhaltijan oikeuksista arvopaperin liikkeeseenlaskijaa kohtaan säädetään erikseen.

6 §

Tilioikeuteen kohdistuvat oikeudet ja rajoitukset

Arvopaperitilille merkitään tilioikeuteen kohdistuva panttioikeus, ei kuitenkaan yrityskiinnitystä, ja muu tilioikeuteen kohdistuva oikeus tai rajoitus. Tilioikeuteen kohdistuva ulosmittaus ja turvaamistoimenpide merkitään tilille asianomaisen viranomaisen ilmoituksesta ja konkurssi konkurssipesän ilmoituksesta. Yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettu saneerausmenettelyn alkaminen ja lakkaaminen merkitään tilille selvittäjän ilmoituksesta. Panttioikeus, ulosmittaus ja muu niihin rinnastettava oikeus tai rajoitus on tilille merkittäessä yksilöitävä riittävällä tavalla.

Jos arvopaperitilille on tehty tilioikeuteen kohdistuvaa oikeutta tai rajoitusta osoittava merkintä, arvopaperiin perustuvat suoritukset on tehtävä sille, jolla tilin tietojen mukaan on oikeus saada suoritus. Vastaava koskee soveltuvin osin muiden arvopaperiin perustuvien oikeuksien käyttämistä.

Oikeutta tai rajoitusta osoittava merkintä voidaan poistaa, jos asianomainen oikeudenhaltija on antanut siihen suostumuksensa. Arvopaperia ei ilman asianomaisen oikeudenhaltijan suostumusta saa poistaa tililtä tavalla, joka loukkaisi tilille merkittyjä oikeuksia ja rajoituksia.

7 §

Tilioikeuteen kohdistuvien oikeuksien etusijajärjestys

Arvopaperitilille merkityllä 6 §:n mukaisella oikeudella on etusija suhteessa oikeuteen, jota ei ole merkitty tilille. Arvopaperitilille aikaisemmin merkityllä oikeudella on etusija myöhemmin merkittyyn oikeuteen nähden.

Aikaisemmin syntyneellä oikeudella on kuitenkin 1 momentin estämättä etusija myöhempään oikeuteen nähden, jos myöhempään oikeuteen vetoava tiesi tai hänen piti tietää aikaisemmasta oikeudesta, kun hänen oikeutensa merkittiin tilille.

8 §

Tilimerkinnän oikaiseminen ja tililtä ilmenevien oikeuksien suoja

Säilyttäjän on oikaistava arvopaperitilille tehty virheellinen merkintä ilman aiheetonta viivytystä. Jos tilinhaltijan tai muun oikeudenhaltijan tililtä ilmenevä asema oikaisemisen johdosta heikkenee, virheellisyyteen voidaan kuitenkin vedota tätä kohtaan ja merkintä oikaista vain, jos tämä tiesi tai tämän piti tietää virheellisyydestä, kun virheellinen merkintä tehtiin.

9 §

Määräystenantovaltuus

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä arvopaperitilien pitämisessä noudatettavista teknisistä menettelytavoista ja arvopaperitileille merkittävien tietojen sisällöstä.

3 luku

Arvopaperien säilyttäminen ja tilinhaltijoiden suoja säilyttäjää koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä

10 §

Arvopaperien säilyttäminen

Säilyttäjän on huolehdittava, että sillä on jatkuvasti asiakkaidensa arvopaperitilien merkintöjä vastaavat arvopaperit hallinnassaan siten kuin tilinhaltijoiden kanssa on tarkemmin sovittu. Arvopaperin on oltava säilyttäjän hallinnassa ennen kuin 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu merkintä tehdään arvopaperitilille.

Säilyttäjän tilinhaltijoidensa lukuun hallitsemia arvopapereita koskee, mitä sen asiakasvarojen säilyttämisestä ja muusta käsitte-

lystä säädetään. Sama koskee muita varoja, joita säilyttäjä hallitsee tilinhaltijoiden lukuun.

11 §

Säilyttäjän konkurssi ja muu maksukyvyttömyys

Säilyttäjän tilinhaltijoidensa lukuun hallitsemat arvopaperit eivät kuulu säilyttäjän konkurssipesään eikä niitä voida ulosmitata säilyttäjän velasta. Säilyttäjän hallitsemat arvopaperit, jotka vastaavat sen asiakkaiden arvopaperitileille merkittyjä arvopapereita, katsotaan tilinhaltijoiden lukuun hallituiksi, jollei toisin osoiteta.

Tilinhaltijoilla on säilyttäjän konkurssissa oikeus lukuunsa hallittuihin arvopapereihin siten kuin konkurssilain (120/2004) 5 luvun 6 §:ssä säädetään. Jos tilinhaltijoiden lukuun yhteisesti hallitut arvopaperit eivät riitä kaikkien oikeuksien toteuttamiseen, kunkin lajiset arvopaperit on jaettava tilinhaltijoiden kesken siinä suhteessa, jossa heillä on oikeus kyseiseen arvopaperin lajiin. Siltä osin kuin jaon toteuttamiseksi on tarpeen, arvopaperit on muutettava rahaksi ja rahat jaettava tilinhaltijoille arvopapereiden sijasta.

Mitä tässä pykälässä säädetään säilyttäjän konkurssista, noudatetaan soveltuvin osin säilyttäjää koskevassa yrityksen saneeraus-annetussa laissa tarkoitettussa yrityksen saneerausmenettelyssä ja talletuspankin toiminnan väliaikaisesta keskeyttämisestä annetun lain (1509/2001) mukaisessa talletuspankin toiminnan keskeyttämisessä.

12 §

Tilinhaltijoiden oikeuksien toteuttamista koskevat menettelysäännökset

Jos säilyttäjä on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin tai on aloitettu muu 11 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksukyvyttömyysmenettely, Finanssivalvonnan on viipymättä asetettava asiamies valvomaan tilinhaltijoiden oikeuksien nopeaa toteuttamista. Asiamiestä ei kuitenkaan tarvitse asettaa, jos se on ilmeisen tarpeetonta ottaen huomioon säilyttäjän toiminnan laatu ja laajuus. Asiamie-

heen sovelletaan muuten, mitä Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 29 §:ssä säädetään.

Selvitystilassa olevan säilyttäjän selvitysmiehellä ja säilyttäjän konkurssipesän pesänhoitajalla on oikeus asiamiehen vaatimuksesta tai suostumuksella tehdä ja irtisanoa sopimuksia sekä ottaa luottoa tilinhaltijoiden oikeuksien nopean toteuttamisen edistämiseksi.

4 luku

Erinäiset säännökset

13 §

Tili-ilmoitukset

Säilyttäjän on toimitettava arvopaperitilin tilinhaltijalle vähintään kerran vuodessa tiliote, josta ilmenevät tilille merkityt arvopaperit, tilinhaltijan oikeuteen kohdistuvat oikeudet ja rajoitukset sekä näihin merkintöihin tehdyt edellisen tiliotteen jälkeiset muutokset. Muun tilille merkityn oikeuden haltijalle on välittömästi toimitettava ilmoitus merkinnästä, joka koskee hänen oikeuttaan.

14 §

Vahingonkorvaus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttaa vahinkoa tämän lain taikka sen nojalla annettujen määräysten vastaisella menettelyllä, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2012

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

Vahingonkorvauksen sovitteluun ja korvausvastuun jakaantumiseen kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken sovelletaan, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään.

15 §

Valvonta ja hallinnolliset seuraamukset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista valvoo Finanssivalvonta.

Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettuja säännöksiä, joiden laiminlyönnistä tai rikkomisesta määrätään seuraamusmaksu, ovat tämän lain 10 §:n 1 momentin säännökset arvopaperien säilyttämisestä.

Hallinnollisten seuraamusten määräämisestä, julkistamisesta, täytäntöönpanosta ja käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 4 luvussa.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2013.

Tätä lakia sovelletaan säilyttäjän velvollisuuksiin ja tilinhaltijan oikeuksiin myös, kun sopimus säilytyksestä tai tilinhaltijan oikeutta osoittava tilimerkintä tässä laissa tarkoitettua arvopaperitiliä vastaavalle tilille on tehty ennen lain voimaantuloa.

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*